

виробництва, створення стратегічних запасів життєво необхідних препаратів та оптимізації механізмів міжнародних поставок медикаментів.

Отже, національна система охорони здоров'я України перебуває у стані глибокої трансформації, спричиненої війною, економічною кризою та структурними проблемами. Однак упровадження стратегічних реформ, спрямованих на фінансову стабілізацію галузі, підтримку кадрового потенціалу, модернізацію інфраструктури та цифровізацію медичних послуг, дозволить забезпечити громадян якісною та доступною медичною допомогою навіть у складних умовах сучасних викликів.

1. Літвак А. Г., Пономаренко В. М. Медична реформа в Україні: досвід, проблеми та перспективи. Харків : Вид-во ХНМУ, 2022. 312 с.
2. Грушина Н. В. Економічні аспекти функціонування системи охорони здоров'я в Україні. К. : Наукова думка, 2021. 256 с.
3. Петренко І. О. Воєнні виклики для системи охорони здоров'я України: шляхи подолання. *Економіка та управління охороною здоров'я*. 2023. № 2. С. 47-58.
4. Фінансування охорони здоров'я у країнах з перехідною економікою: виклики та перспективи. *Світовий банк*. 2022. URL: <https://www.worldbank.org>.
5. Глобальний звіт про фінансування охорони здоров'я. *ВООЗ*. 2023. URL: <https://www.who.int>.

Дар'я ЛАВРЕНКО

викладач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-2162-7593>

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Національна безпека є ключовим пріоритетним напрямом державної політики кожної країни, адже саме вона забезпечує стабільність суспільного розвитку, територіальну цілісність, суверенітет, захист прав і свобод громадян. Під час військової ескалації, гібридних загроз, інформаційних війн та кіберзлочинності, питання конституційно-правового регулювання національної безпеки набуває особливої уваги.

Конституція України як основний закон держави закріплює фундаментальні принципи національної безпеки, визначаючи її пріоритети та механізми реалізації в подальшому. Можемо зазначити, що основні принципи національної безпеки включають в себе:

- верховенство права – діяльність держави повинна відповідати Конституції та міжнародним правовим нормам;
- демократичний цивільний контроль – запобігання зловживанням з боку силових структур і забезпечення їх підзвітності перед суспільством;
- прозорість та підзвітність – діяльність органів безпеки має бути зрозумілою для громадян;
- співпраця з міжнародними партнерами – зокрема, у межах європейської та євроатлантичної інтеграції [1].

Законодавче регулювання у цій сфері спрямоване на створення ефективної та досконалої системи забезпечення національної безпеки, що поєднує діяльність органів державної влади, механізми правового захисту громадян та міжнародну співпрацю з партнерами.

Сучасні реалії, а саме правовий режим воєнного стану вимагають не лише вдосконалення правових норм, а й розробки цілої та комплексної концепції національної безпеки. Така система має враховувати військові, політичні, економічні, екологічні, інформаційні та інші аспекти. У зв'язку з цим важливо аналізувати сучасний стан конституційно-правового регулювання національної безпеки в Україні, визначити його основні принципи, інституційні механізми та перспективи розвитку в подальшому [2].

Можемо зазначити Конституційні основи національної безпеки. Конституція України визначає людину, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку як найвищу соціальну цінність (ст. 3). Держава відповідає перед людиною за свою діяльність і зобов'язана забезпечувати права і свободи громадян та гарантувати безпеку. У статті 17

Конституції констатується, що захист суверенітету, територіальної цілісності та демократичного ладу є найважливішими напрямками держави. Основою законодавчого закріплення національної безпеки є Закон України «Про національну безпеку України», що встановлює правові засади, механізми реалізації державної політики безпеки, принципи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони [3]. Правове регулювання здійснюється також за допомогою таких законів:

- «Про оборону України»;
- «Про основи національної безпеки України»;
- «Про Службу безпеки України»;
- «Про правовий режим воєнного стану»;
- інші акти, що регламентують діяльність правоохоронних органів, військових формувань і спеціальних служб.

Національна безпека є невід'ємним інститутом конституційного права, оскільки, до останнього входять і інші сфери формування та правового регулювання суспільних відносин у державі. Пропонуємо такі напрями вдосконалення конституційно-правового регулювання національної безпеки:

- Потреба адаптації законодавства до сучасних загроз, зокрема військових, інформаційних, кіберзагроз;
- Посилення правового регулювання у сфері боротьби з тероризмом, гібридними загрозами та внутрішньою дестабілізацією;
- Покращення механізмів цивільного контролю над сектором безпеки та оборони;
- Інтеграція до європейської системи безпеки через співпрацю з НАТО та ЄС.

Отже, конституційно-правове регулювання національної безпеки України відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності, територіальної цілісності та захисту прав громадян. Нормативно-правова база у цій сфері є достатньо розвинутою, однак потребує постійного вдосконалення з урахуванням нових викликів та загроз. Важливими напрямками розвитку залишаються зміцнення інституційної спроможності органів безпеки, адаптація законодавства до міжнародних стандартів, а також посилення демократичного контролю над безпековими структурами. Особливе значення має євроатлантична інтеграція, що сприятиме розбудові ефективної системи національної безпеки відповідно до найкращих практик розвинутих демократичних країн.

1. Лавренко Д. О. Конституційно-правове регулювання прав і свобод людини громадянина в Україні в умовах євроінтеграції. *Академічні візії*. 2023. № 18. С. 77-83.

2. Лемак О. В. Значення і роль Конституції в забезпеченні національної безпеки: аспекти сутнісних характеристик. *Академічні візії*. 2024. № 3. С. 69-75.

3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2023, № 61, ст. 199.

Юлія ЛЕБЕДСВА

старший викладач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-9745-2796>

БАЛАНС МІЖ ПРАВОМ НА РЕПРОДУКТИВНИЙ ВИБІР І ДЕРЖАВНИМ КОНТРОЛЕМ

Репродуктивні права є складовою основоположних прав людини, що гарантують свободу вибору щодо народження дітей, доступ до медичних послуг у сфері репродукції та допоміжних репродуктивних технологій. Держава здійснює контроль у цій сфері, обмежуючи або регулюючи окремі аспекти репродуктивного вибору з міркувань суспільної безпеки, моральності, демографічної політики та охорони здоров'я. Визначення меж між